

Skeptiska läkare och livet efter detta

Inget ljus, inga skuggor, ingenting”, förklarade Vicki. Kenneth Ring, professor vid universitetet i Virginia, ledde en studie om blinda personers nära döden-upplevelser.¹ Vickys bägge synnerver var så svårt skadade att hon under sina tjugotvå år aldrig hade kunnat se något visuellt. Vicky förklarar: ”Många frågar mig om jag ser svart. Nej, jag ser inte svart. Jag ser ingenting alls. Och när jag drömmer får jag inga visuella bilder. Det är bara smaker, känsel, ljud och lukter. Men inga visuella intryck alls.”²

Det vill säga... fram till en ödesdiger natt när hon var tjugotvå.

Vicki brukade sjunga ibland på en nattklubb i Seattle. När hon en natt inte lyckades få tag på en taxi efter stängningsdags, var hennes enda utväg att lifta med ett par berusade stamgäster i en van. Föga förvånande kraschade de. Vicky slungades ur bilen och ådrog sig en fraktur i skallbasen samt bröt ryggen och nacken.

Det första Vicky blev medveten om var att hon befann sig ovanför olycksplatsen och ”tittade” ner på vad hon insåg måste vara en

hopknycklad van. Eftersom Vicky var blind hade hon ju aldrig "sett" något, och hon mindes: "Det var svårt att ställa om sig, och att... [se] var skrämmande till en början. Sedan tyckte jag om det, och det var okej. Jag hade svårt att koppla ihop saker först – det jag såg och noterade kontra det jag hade upplevt med min känsel och kände till."³

Vicki minns inget av ambulansfärden till Harborview Medical Center. Det hon närmast kommer ihåg är att hon lämnade kroppen igen och svävade upp till en punkt nära taket, där hon såg hur en manlig läkare och en kvinna jobbade med en kvinnas kropp. "Jag var ganska lång och smal då", minns Vicki. "Och jag förstod att det var en kropp, men till en början fattade jag inte ens att det var min egen. Sedan blev jag medveten om att jag befann mig uppe vid taket, och jag tänkte: Det här är ju knäppt. Vad gör jag här uppe? Jag tänkte: Det där måste vara jag. Är jag död?"⁴ Hon kunde höra läkarnas samtal, hur de befarade att den möjliga skadan på trumhinnan kunde leda till att hon blev döv förutom att hon redan var blind. Vicki försökte berätta för dem att hon mådde bra men fick ingen respons från läkarna.

Vicki kände igen sitt hår, som nådde ner till midjan, och sitt bröllopsarmband, som hade orange blommor ingraverade.

Och jag tänkte: Är det min kropp som ligger därnere? Och är jag död eller? De upprepade hela tiden: "Vi får inte tillbaka henne, vi får inte tillbaka henne!" Och de försökte febrilt jobba på den där saken som jag förstod var min kropp, och jag kände mig väldigt bortkopplad, ungefär som "än sen?" Och jag tänkte, vad är dessa människor så upprörda över? Sen tänkte jag: Nu lämnar jag det här stället, jag kan inte få de här människorna att lyssna till mig.

I samma ögonblick som jag tänkte det, åkte jag upp genom taket som ingenting. Och det var underbart att vara därute och vara fri, utan oro att stöta i någonting, och jag visste vart jag var på väg. Och jag hörde ett ljud av vindspel, som var det mest otroliga ljud jag någonsin hört.⁵

Vicky upplevde en känsla av att hon rörde sig uppåt medan hon färdades genom sjukhusets innertak och taket till själva byggnaden.

Hon såg en snabb panoramavy av sjukhusaket under henne och även gatorna, byggnaderna som låg runtom sjukhuset och stadsljusen. Ring återger i rapporten att hon kände sig "väldigt upprymd under denna färd uppåt och njöt otroligt av den frihet hon upplevde när hon förflyttade sig."⁶

Vicky noterade att hon var helt och fullt sig själv, hade en tydlig form och en icke-fysisk kropp som hon sa "var gjord av ljus". Sedan fann hon att hon färdades upp genom en mörk passage, "som en tub". Hon drogs in i tunneln eller tuben med huvudet först. Hon kände sig inte rädd, för hon fann att hon rörde sig mot en punkt av ljus som blev klarare och klarare. När hon nådde tunnelns öppning där ljuset var, hörde hon överjordiskt vacker och underbart harmonisk musik, som hon hade hört tidigare. Den övergick i lovprisning till Gud.

När hon nådde tunnelns öppning, "rullade" hon ut och upptäckte att hon låg på gräs. Träd och blommor och en stor mängd människor omgav henne. Hon fann att hon befann sig på en plats med ett enormt ljus, och detta ljus, sa Vicki, "var något man kunde både känna och se". Även de människor hon såg strålade. "Alla där var gjorda av ljus. Och jag var gjord av ljus. Det ljuset förmedlade var kärlek. Där fanns kärlek överallt. Det var som om kärleken kom från gräset, kärleken kom från fåglarna, kärleken kom från träden."⁷

"Det var otroligt, så vackert, och upplevelsen gjorde mig överväldigad för jag hade aldrig kunnat föreställa mig hurdant ljuset är. Det är fortfarande... väldigt känslösamt för mig att tala om det här."⁸ Vicki fortsätter med att berätta att hon i denna nya värld blir välkomnad av några bekanta. Ring återger:

Det är fem personer. Debby och Diane var Vickis blinda klasskamrater, som hade dött för flera år sedan, vid elva respektive sex års ålder. När de levde hade de bägge varit gravt utvecklingsstörda och blinda, men här verkade de begåvade, friska, vackra och intensivt levande. De var inte längre barn utan, som Vicki uttryckte det, "i sina bästa år". Vicki berättar att hon dessutom såg två av de personer som hade skött om henne som barn, ett par som hette mr och mrs

Zilk, och som också var avlidna. Slutligen var Vickis mormor där. Det var hon som hade tagit hand om Vickis uppfostran och hon hade dött bara två år innan denna olycka.⁹

Vicki återger: "Jag hade en känsla av att jag visste allt. ... Det här var platsen där jag skulle finna svaren på alla frågor om livet, om planeterna, om Gud, och om allt."¹⁰

Ring berättar: "Medan allt detta uppenbaras för Vicki, upptäcker hon att en gestalt nu finns vid hennes sida vars strålgångs vida övergång ljuset från de personer hon hittills mött. Genast känner hon igen att denne gestalt är Jesus."¹¹

"Jag var väldigt nära honom", förklarar Vicki.

Han kramade faktiskt om mig. Han omfamnade mig, och jag var väldigt nära honom. Och jag kände hans skägg och hans hår. ... Han omslöt mig faktiskt – det är det enda ord jag kan komma på för att beskriva det. Han omslöt mig med så mycket värme och kärlek... [och hans ögon] var genomträngande ögon. Det var som om de såg rätt igenom varje del av mig, men... inte på ett illasinnat vis. Det var som om jag inte kunde ljuga om någonting, han såg precis överallt och kunde se allting. Ändå ville jag avslöja allt för honom.¹²

Han kommunicerade till hennes sinne: "Är det inte underbart? Allting är underbart här och passar ihop. Och det kommer du att upptäcka. Men du kan inte stanna här nu. Din tid att vara här är inte inne än, du måste återvända."¹³

Vicki reagerade med enorm besvikelse och protesterade våldsam: "Nej, jag vill stanna hos dig." Gestalten försäkrade henne att hon skulle få komma tillbaka, men just nu måste hon "återvända och lära sig mer, och lära ut mer om att älska och förlåta. ... Men titta på det här först", sa han. Det Vicki sedan fick se var "allting ända från min födsel" i en fullständig återblick av hennes liv. Medan hon tittade gav gestalten vänliga kommentarer som hjälpte henne att förstå betydelsen av hennes handlingar och deras konsekvenser. Det sista Vicki kommer ihåg, efter att återblicken var klar, var orden: "Du måste fara

tillbaka nu.” Sedan kände hon en ”obehaglig duns”, som om hon åkte berg-och-dal-bana baklänges, och fann sig själv vara tillbaka i sin kropp med en tung känsla och full av smärta.¹⁴

Att se är att tro

Som den skeptiker jag en gång var, skulle många motargument ha radats upp i mitt huvud vid det här laget. Allt detta verkar för bra för att vara sant. Ändå har Vickis vittnesbörd och andras övertygat många skeptiska läkare, professorer och forskare om att livet fortsätter efter döden.

Den holländske kardiologen och forskaren dr Pim van Lommel konstaterar att Vickis berättelse och andra blindas som haft en NDU, tvingar forskarna att omvärdera kopplingen mellan medvetandet och hjärnan. ”De iakttagelser som Vicki gjorde kunde inte ha varit resultatet av sensorisk perception eller en fungerande (visuell) hjärnbark”, säger van Lommel. Med tanke på de många verifierbara detaljerna i Vickis berättelse, kommenterar van Lommel, så var de iakttagelser hon gjorde uppenbarligen inte heller fantasier.¹⁵

Kenneth Ring, som inte är en kristen, säger: ”Vi ställde en rad ingående frågor [till Vicki] om hur hon uppfattade att [Jesus] exakt såg ut, och hur hon kunde vara säker på hans identitet.”¹⁶ Hon beskrev en man med skägg, axellångt hår och genomträngande ögon, iförd en lång klädnad med bälte, och hon sa att ett strålande ljus flödade ut från honom.

Ring påpekar: ”Å ena sidan är Vicki, som den djupt religiösa person hon är och har varit ända sedan barndomen, säkert väl förtrogen med beskrivningar av Jesus. Å andra sidan vidhåller hon, att på grund av att hon varit blind sedan födseln så har dessa beskrivningar aldrig kunnat skapa en visuell och helgjuten bild av Jesus i hennes sinne. Om vi betraktar hennes vittnesbörd som ärligt och även sanningsenligt, så är det faktum att hennes beskrivning av

honom så väl samstämmer med traditionen verkligen en gåta värd att begrunda.”¹⁷

Ring lyfter även fram flera fascinerande ”visuella” beskrivningar som Vicki gjorde. För det första, under Vickis återblick av sitt liv fick hon ”se” sina första år tillsammans med de bägge vännerna, Debby och Diane, spelas upp. Hon kunde senare beskriva för forskarna hur hennes barndomsvänner såg ut och till och med hur de gick (den ena hade stora rörelseproblem). Det här var observationer av barndomsvännerna som Vicki inte hade kunnat göra där och då, men som hon menade sig ha ”sett” när hon var med om sin livsåterblick. Forskarna fick uppgifterna bekräftade av den föreståndarinna som hade uppfostrat alla tre flickorna.

Ring påpekar också att när hon ombeds att beskriva färgen på en blomma, så kan hon bara säga: ”det var olika slags ljus... olika nyanser... Men jag vet inte. För jag har inget begrepp om färger.” Han kommer fram till: ”Det faktum att hon inte hade förmågan att urskilja olika färger i den [himmelska] dimensionen (och inte heller hade den i den fysiska världen) gör hennes redogörelse bara än mer trovärdig.”¹⁸

Blinda säger sig se, döva säger sig höra. Och i denna nya ”andliga” existens menar sig många ha fått se och höra vad som sker i vår värld innan de sedan passerar genom tunneln. De saker de berättar om och beskriver är uppgifter som kunnat kontrolleras och styrkas genom bevis.

I Kenneth Rings studie, publicerad 2008, intervjuade han tjugoen blinda personer (fjorton var blinda från födseln), som sa sig ha haft en NDU. Han lät sin rapport undergå expertgranskning och ”granskarna var benägna att hålla med forskarna i deras huvudslutsatser, nämligen: (1) nära döden-upplevelsen är densamma för seende personer som för blinda eller personer med synnedsättning, (2) de beskrivningar som blinda eller personer med nedsatt syn ger av sin upplevelse innehåller visuella eller ’visuell-liknande’ iakttagelser, och (3) en del av dessa berättelser har bekräftats av externa vittnen. Sålunda

(4) finns det preliminära bevis för att den visuella informationen kan bestyrkas.”¹⁹

Den moderna medicinen och livet efter detta

Med den moderna medicinens framsteg och dagens avancerade teknik för återupplivning har antalet människor som återförts till livet från klinisk död skjutit i höjden. Under 1982 ”rapporterade en Gallupundersökning att 8 miljoner människor har haft nära-döden upplevelser”, enligt New York Times.²⁰ Sedan Moody myntade begreppet för fyrtio år sedan, visar studier i USA och Tyskland att omkring 4,2 procent av befolkningen säger sig ha haft en nära döden-upplevelse (NDU). Det innebär en av tjugofem personer, eller nära 13 miljoner amerikaner!²¹

Skeptiska läkare var bland de första som började forska kring NDU:er efter att boken *Life After Life* publicerats. Dr Michael Sabom är kardiolog, och han fick höra en presentation av Moodys bok men tyckte att allt var nonsens. Ingen av de patienter han återupplivat hade någonsin berättat någon sådan fantasifull historia. Han utmanades av presentatören att fråga sina patienter, och gjorde det. Precis som han förväntat sig, hade de flesta inget att berätta... utom Jane. Dr Sabom minns:

När jag frågade Jane om hon hade haft några ovanliga upplevelser under sin närkontakt med döden, fick hennes röst en vördnadsfull klang. Bortom orden vällde starka känslor fram. Jag blev snabbt medveten om att hon anförtrrodde mig en djupt personlig berättelse. Berättelsen var som att läsa Moodys bok. Jag var förbluffad, men försökte bibehålla ett professionellt förhållningssätt medan jag lyssnade. ... Jag började tro att det kunde ligga något i de berättelser som Moody rapporterade om. Men det enda han hade var en samling berättelser, det fanns ingen vetenskap i hans bok. Jag beslöt mig för att ta nära döden-upplevelsen till nästa logiska steg – jag ville se om den skulle klara det vetenskapliga testet. Det gjorde den. Efter

fem års forskning publicerade jag mina rön i boken *Recollections of Death* (ung. Minnen av döden).²²

Chocken som väckte tro

Dr Sabom fann hundratals berättelser liknande Janes när han började ställa uppriktiga frågor. Det som övertygade dr Sabom och andra skeptiska läkare om ett liv efter döden var de patienter som hävdade att de hade lämnat sin fysiska kropp och fått se sitt eget återupplivande. Här fanns verifierbara utsagor – en möjlighet att bevisa huruvida dessa historier var mer än bara hallucinationer eller en döende hjärnas reaktion. Dr Sabom har spelat in ett stort antal berättelser, däribland Pete Mortons:

[Pete] berättade för mig att han hade lämnat sin kropp under sitt första hjärtstillestånd och hade iakttagit återupplivningen. När jag bad honom berätta exakt vad han såg, beskrev han återupplivningen så detaljerat och korrekt att jag hade kunnat använda bandet senare i läkarutbildningen. Pete mindes hur han såg läkarens första försök att få hjärtat att börja slå. "Han slog till mig. Och då menar jag att han verkligen drämde till mig. Han höll sin knytnäve långt bakom huvudet och sedan slog han till mig mitt i bröstet." Pete kom ihåg hur de satte in en nål i hans bröst under en procedur som han sa liknade "en av de där aztekiska indianritualerna där de tar ut en jungfrus hjärta". Han kommer till och med ihåg hur han tänkte att de använde för hög spänning när de gav honom en elstöt. "Gosse, min kropp flög upp en halvmeter från bordet."

"Innan jag pratade med Pete och andra liknande fall", säger Sabom, "så trodde jag inte att det fanns något sådant som en nära döden-upplevelse. ... Dessa människor, exempelvis Pete Morton, såg detaljer under deras återupplivning som de inte hade kunnat se på annat sätt. En patient lade märke till att läkaren under den öppna hjärtoperationen hade missat att ta på sig skoskydd över sina blanka vita läderskor. I många fall hade jag möjlighet att få patientens vittnesbörd bekräftat genom medicinska journaler och sjukhuspersonal."²³

Då Sabom misstänkte att en förklaring kunde vara att patienten "hade god kännedom om återupplivningsförloppet", gick han vidare och gjorde en jämförande studie mellan personer som haft en NDU och beskrivit sina återupplivningsförsök samt en kontrollpanel av patienter med långvarig erfarenhet av hjärtproblem. Detta slags studier har nu utförts upprepade gånger med likartat resultat. Under ett femårigt studieprojekt av NDU:er i Storbritannien, testade dr Penny Sartori hypotesen "bra gissningar". Hon ombad erfarna hjärtpatienter som inte sa sig ha sett sin kropp under återupplivningen att gissa vad som hände under den. Sartori rapporterar:

Tjugoåtta av dessa patienter var oförmögna att ens gissa vilka moment som hade utförts. Tre beskrev scenarion som baserades på saker de hade sett i populära sjukhusdramer på TV, och två gissade sig till vad som hade ägt rum. Samtliga gissningar innehöll fel och missuppfattningar vad gäller den utrustning som använts, och man beskrev felaktiga förfaringssätt. Många gissade att defibrillatorn hade använts, trots att den de facto inte hade det. ... Detta stod i bjärt kontrast till de överraskande precisa beskrivningar som getts av de patienter som hävdade att de befunnit sig utanför sin kropp och bevittnat akutsituationen.²⁴

Forskning på tusentals fall

Strålningsonkologen dr Jeffrey Long läste om dr Saboms forskning kring nära döden-upplevelser i den ansedda tidskriften *Journal of the American Medical Association* (JAMA). Han hade aldrig hört talas om något liknande, men eftersom han i sitt arbete med cancerpatienter dagligen konfronterades med döden, tog han del av Moodys bok samt andra tidiga forskares arbeten kring NDU, och de gjorde starkt intryck på honom. Samtidigt erkänner han att han blev förvånad över bristen på mer omfattande forskning, speciellt med tanke på att frågan om det finns ett liv efter den fysiska döden är en av mänsklighetens mest brännande. Just när dr Long funderade över om han själv skulle börja bedriva NDU-forskning, hände något som hjälpte honom att bestämma sig.²⁵

Han och hans fru åkte iväg för att äta middag med ett annat par. Under middagen nämnde deras vän Sheila att hon hade flera svåra allergier, så svåra att hon under en operation hade drabbats av en allergisk reaktion och fått hjärtstillestånd.

Dr Long beslöt sig för att forska närmare i detta. Han frågade Sheila om något hade hänt henne medan hon låg där i akutläge. Hon svarade genast och med stort eftertryck, "Ja!". Där och då fick dr Long för första gången personligen lyssna till en nära döden-upplevelse.²⁶

Sheilas glädjefulla återförening

Sheila berättar stilla om vad som hände direkt efter hennes hjärtstopp:

Jag befann mig uppe i takhöjd. Jag kunde se EKG-apparaten som jag var kopplad till. EKG-kurvan var helt plan. Läkarna och sköterskorna jobbade febrilt på att försöka få mig tillbaka till livet. Den scen som utspelade sig under mig var närapå panikartad. Till skillnad från kaoset nedanför upplevde jag en djup känsla av frid. Jag var fullständigt fri från all slags smärta. Mitt medvetande svävade iväg från operationsrummet och förflyttades till en sköterskemottagning, som jag genast kände igen som mottagningen på den våning jag befunnit mig innan operationen. Från min utsiktspunkt nära taket såg jag hur sköterskorna var fullt upptagna med sina arbetsuppgifter.

Efter att ha iakttagit sköterskorna en stund, öppnades en tunnel upp. Jag drogs till tunneln. Sedan passerade jag genom tunneln och jag blev medveten om ett strålende ljus i slutet av tunneln. Jag kände en sådan frid. Efter att jag passerat genom tunneln fann jag mig själv på en plats med ett vackert, sällsamt ljus. Framför mig befann sig flera kära släktingar till mig som tidigare avlidit. Det blev en glädjefull återförening och vi kramade om varandra. Jag befann mig intill en mystisk gestalt med en överväldigande kärlek och medkänsla. "Vill du återvända?" frågade han. "Jag vet inte", svarade jag, ett svar som var typiskt för den obeslutsamma person jag på den tiden var.

Sheila upplevde att valet att återvända var hennes. "Det var ett fruktansvärt svårt beslut. Jag befann mig på en plats av överväldigande kärlek. Jag visste att denna plats var mitt verkliga hem."

En dag senare vaknade Sheila upp på intensiven med olika slangar som stack ut från kroppen. Hon fann att hon var oförmögen att tala om sin djupa upplevelse. Senare, efter att hon återvänt till den avdelning där hon befunnit sig innan operationen, anförtrödde hon sig till en av sköterskorna. Denna verkade chockad och till och med rädd för att höra om Sheilas NDU. När en nunna skickades till Sheila för att samtala om upplevelsen (det var ett katolskt sjukhus), reagerade även hon negativt och förklarade att Sheilas NDU var "ett djävulens verk". Från den stunden var Sheila ytterst försiktig med att dela sin NDU med någon.

Dr Long minns med stor inlevelse: "När Sheila hade avslutat sin berättelse var det tyst kring bordet. ... Jag minns att jag tänkte, att upplevelser som dessa skulle kunna förändra min syn på livet, döden, Gud och den värld vi lever i."²⁷

Sedan dess har dr Long samlat och vetenskapligt studerat tusentals berättelser från hela världen, varav några vi kommer att titta närmare på i denna bok. Dr Longs omfattande studier ledde honom till slutsatsen: "Det finns sådana starka vetenskapliga bevis som talar för NDU, att det är rimligt att acceptera förekomsten av ett liv efter döden."²⁸

Om skon passar

Det stora antalet fall där personer som varit uppenbart medvetslösa berättar om saker de sett som de inte skulle kunnat se från sin säng, har fått många läkare och professorer att ta dessa berättelser på allvar. Kimberly Clark Sharp, en aktad NDU-forskare i Seattle, Washington, berättar om en fallstudie där en kvinna vid namn Maria blev förd i ilfart till sjukhuset med en svår hjärtinfarkt. Efter ett lyckat upplivningsförsök berättade Maria för Sharp om sin nära döden-upplevelse, som inbegrep detaljerade utomkroppsliga observationer av hennes

upplivande. Sedan gick hon ett steg längre. Hon berättade att hon hade färdats utanför sjukhuset, och att hon hade sett en tennissko som låg på ett fönsterbleck på sjukhusets tredje våning. Maria kunde ge en detaljerad beskrivning av skon. Det var en herrsko, sa hon, en mörkblå vänstersko med ett märke vid lilltån och ett skosnöre inkilat under hälen. Sharp gick från fönster till fönster på sjukhusets tredje våning och tittade på fönsterblecken. Slutligen fann hon skon, och den var precis som Maria hade beskrivit den. Som dr Long påpekar, utgör den här berättelsen ett trovärdigt bevis, trots vissa skeptikers försök att misskreditera den.²⁹

The Lancet, en av Europas mest ansedda medicinska tidskrifter, lät publicera en berättelse om en patient som drabbades av hjärtstillestånd och fördes till sjukhuset i koma och utan andning. Dr Long återberättar en del av berättelsen här:

När en luftslang fördes in i patientens luftvägar, noterade sjukhuspersonalen att patienten hade löständer i överkäken. Löständerna togs ur och lades i lådan till ett patientbord bredvid medan patienten befann sig i djup koma. En vecka senare återfick patienten medvetandet. När sköterskan kom in i rummet utbrast han: "Åh, den sköterskan vet var mina löständer är!" Sköterskan blev väldigt häpen när patienten förklarade: "Ja, du var där när man tog in mig på sjukhuset och du plockade ut mina löständer ur munnen och lade dem i det där bordet där det stod en massa behållare uppepå och en utdragslåda under. Där la du mina tänder." Sjuksköterskan berättade i The Lancet: "Det som gjorde mig särskilt häpen var att jag kom ihåg att detta hände medan mannen befann sig i djup coma och vi gjorde HLR på honom. När jag frågade mer, kom det fram att mannen hade sett sig själv ligga i sängen och att han uppifrån sett hur läkare och sköterskor jobbade intensivt med att göra HLR."³⁰

J. M. Holden, professor i psykologi, studerade nittiotre NDU-patienter vilka menade sig ha gjort ett stort antal iakttagelser som gick att verifiera medan de befann sig utanför sin kropp. "Av dessa utomkroppsliga observationer var 92 procent [av dessa iakttagelser] helt

korrekta, 6 procent innehöll något felaktigt inslag, och bara 1 procent var helt felaktiga.”³¹

Den logiska slutsatsen

Vid det här laget har många studier bedrivits, som gjort många forna skeptiker övertygade om att dessa människor verkligen övergår från döden till någon ny form av existens. Miller lyfter fram den stora mängden vetenskaplig och expertgranskad litteratur som nu finns tillgänglig, efter att Moody kom ut med sin bok *Life After Life*. ”Före 2011 hade över 900 artiklar om NDU publicerats i vetenskapliga skrifter, däribland i ett så brett spektra av tidskrifter som *Psychiatry*, *The Lancet*, *Critical Care Quarterly*, *The Journal for Near-Death Studies*, *American Journal of Psychiatry*, *British Journal of Psychology*, *Resuscitation and Neurology*.”³² *The Handbook of Near-Death Experiences* räknar upp femtiofem forskare eller team som har publicerat åtminstone sextiofem studier kring mer än 3 500 NDU:er.³³ Under årens lopp har man presenterat olika alternativa förklaringar, men ingen ger en lika logisk förklaring till forskningsmaterialet som den enkla slutsatsen: det finns ett liv efter döden! (Appendix B ger en översikt över alternativa förklaringar och varför forskare inte finner dem hållbara.)

Men hur kommer detta liv att vara? Varje upplevelse är unik, och de bör alla betraktas med ett visst mått av skepticism. Men när tusentals människor i alla åldrar utöver hela världen gång på gång återger berättelser som innehåller samma grundinslag, behöver vi fundera över vad det innebär.